

บทที่ ๑

บทนำ

เมื่อพูดถึง "ศาสนา" มนุษย์แทบทุกแห่งยอมรับกันว่า ศาสนาได้เข้ามา
 เกี่ยวพันในชีวิตของเราตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย การที่มนุษย์มีความไม่สมบูรณ์ในตนเอง
 ไม่สามารถจะหยั่งรู้สิ่งต่าง ๆ ใก้อย่างถูกต้อง ทำให้มนุษย์ต้องอาศัยศาสนาเป็นสรณะ
 สำหรับยึดถือตามความเชื่อมั่นของตน จริงอยู่แม้มนุษย์จะมีความคิดและได้ใช้วิทยาการของ
 ตนกันกว่าระจักษ์ใต้อัจฉริยะต่าง ๆ และสะสมเป็นมรดกตกทอดปรับปรุงเพิ่มเติมมาก
 ขึ้นทุกที แต่ก็ยังมีสิ่งใดมนุษย์ยังกำลังศึกษา และหนควาไม่ได้อยู่อีกมาก โดยไม่จำเป็นจะต้อง
 ลวงลำเราไปในเรื่องธรรม แม้แต่ทางโลกวัตถุก็ยังมีความเป็นจริงอยู่อีกนานับประการ
 ที่ยังอยู่ไกลจากการรับรู้เข้าใจของมนุษย์ เมื่อเป็นเช่นนี้ บทบาทและความสำคัญทางค่าน
 ศาสนาจึงยิ่งคงมีอยู่เสมอ แม้แต่ในสังคมที่เจริญก้าวหน้าอย่างสูงสุดในโลก

จากผลการสำรวจสามะโนคริว เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓^๑ ปรากฏว่า ในจำนวน
 ประชากรทั้งหมดของประเทศ ๘๓ เปอร์เซ็นต์เป็นพุทธศาสนิกชน जोแท้จริงนี้ย่อมแสดงให้
 เห็นว่า "พุทธศาสนา" วัตรธรรม และอิทธิพลของพระธรรมได้มีบทบาทสำคัญอยู่ในความ
 เมื่อ ความรู้ที่นักคิด วัฒนธรรม และการศึกษาของคนไทย จนเป็นการยากที่จะแยกให้
 ลอดกว่า มีส่วนไหนก่อนใดบ้างของวัฒนธรรมไทยที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาเลย กวดย
 เหตุนี้เองทำให้วัฒนธรรมอันเกี่ยวเนื่องด้วยคุณค่าของศาสนา มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของ

---

^๑ "ระวี ภาวิไล " บทบาทของพระพุทธรศาสนาในการค่อก่านสัทธิคณมิวนิสต์
 ในประเทศไทย " พุทธศาสนาในประเทศไทย หน้า ๒๖

คนไทยโดยทั่วไป และยังมีผลไปถึงค่านิยมทางวัฒนธรรม เช่น จิตวิทยา และวิทยาศาสตร์
 เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้จากลักษณะของสังคมไทย^๒ การที่สังคมไทยมีปรัชญาชีวิตที่สงบสุข
 ก็เนื่องมาจากอิทธิพลของปรัชญาแห่งพุทธศาสนา หรือคุณค่าของศาสนา ที่ได้มีการรับ
 ศึกษาลอง แจนแก้ไขโดยกลุ่มบุคคลในสังคม แล้วถ่ายทอดการประพฤติปฏิบัติเหล่านั้นมาเป็น
 ผลิต ๆ ไป ทำให้คนไทยส่วนใหญ่โดยทั่วไปมีปรัชญาชีวิตที่รักสงบ อิทธิพลของศาสนาอีก
 อย่างหนึ่งก็คือ พุทธศาสนาสอนให้คนไทยรักเกียจการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต และความโหดร้าย
 จองเวรต่าง ๆ รวมทั้งพุทธศาสนายังสอนให้คนไทยรู้จักการให้อภัย รวมทั้งการปฏิบัติ
 หัว ๆ ไปในพุทธศาสนาในปัจจุบันให้ถือหลักแห่งการแสวงหาความสุขโดยใช้วิธีสันโดษและ
 เสียสละด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้คนไทยส่วนใหญ่ ไม่ใคร่จะมีความกระตือรือร้นในชีวิต และ
 มักจะดำเนินชีวิตอย่างสงบสุข และสันโดษหัว ๆ ไป สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นอิทธิพลของ
 วัฒนธรรมที่มีต่อจิตวิทยาของคนไทยโดยทั่วไปและมีผลต่อสังคมไทยโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
 ในสังคมเล็ก ๆ ที่เรียกว่า " ครอบครัว " ซึ่งประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ค่านิยม
 (Value) ที่แสดงออกในลักษณะความเชื่อ และทัศนคติของศาสนาที่พ่อแม่ยึดถือ มักจะมีผล
 ผลกระทบ ตามหลักจิตวิทยาที่ว่า ทัศนคติของพ่อแม่ นั้น จะส่งผลให้ลูกเชื่อว่า อะไรเป็นค่านิยม
 (Value) ของพ่อแม่ และจากการที่เด็กถือตนเองตามอย่าง (identify) พ่อแม่
 เด็กก็จะรับเอาค่านิยมของพ่อแม่ไปเป็นของตนเอง และจากการศึกษาถึงความสัมพันธ์
 ระหว่างอิทธิพลของพ่อแม่ต่อเด็กวัยรุ่น^๓ โดยให้เด็กวัยรุ่นจำนวน ๔,๘๐๐ คน ระบุคน

^๒ ไทซูรย์ เกร็วแก้ว คร., ลักษณะสังคมไทย และหลักการพัฒนาชุมชน,
 การพิมพ์เกษมการ, ๒๕๐๒, หน้า ๑๖

^๓ กายูจนา พาสีสะพันธ์ คร., " ทัศนคติของเด็กวัยรุ่นต่อบุคคลอื่น " วารสารจิตวิทยาวัยรุ่น, ๒ : ๒๕๑๐, หน้า ๑๐

๒ คน จาก ๑๒ คน ที่คิดว่ามีอิทธิพลต่อตน มากที่สุดในขณะนี้ เปรียบว่ากันว่า มีเด็กชายและเด็กหญิงในกลุ่มตัวอย่างนี้ ๖๐-๗๐% กล่าวว่า " แม่ " เป็นผู้มีอิทธิพลต่อตนมากที่สุด " พ่อ " มีความสำคัญถัดมา และอิทธิพลของพ่อจะลดลงตามวัยของเด็กวัยรุ่น คือ ยิ่งเด็กยิ่งให้ความสำคัญขึ้น ความสำคัญของพ่อของเด็กชายจะลดลงตามส่วนหนึ่งของความสำคัญที่เพิ่มขึ้นของเพื่อนหญิง และพ่านองเดียวกัน ความสำคัญของพ่อของเด็กหญิงจะลดลงตามส่วนหนึ่งของความสำคัญที่เพิ่มขึ้นของเพื่อนชาย แต่อิทธิพลของ " แม่ " คือเด็กทั้งสองเพศก็ยังไม่เปลี่ยนแปลง

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเกิดความคิดที่จะทำการศึกษาเก็บข้อมูลที่มีน้ำหนักเพื่อถือโล่จริงว่า ความเชื่อและทัศนคติต่อพุทธศาสนาของเยาวชนจะมีความสัมพันธ์กับบุตรหรือไม่ เกิดจากผลการทำให้เห็นว่าพุทธศาสนามีความสำคัญ จะมีความเชื่อและทัศนคติต่อพุทธศาสนาแตกต่างจากเด็กที่บรรพชาไม่เห็นว่าพุทธศาสนามีความสำคัญหรือไม่ เพียงใด และคาดหวังว่า ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ อาจจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา และหน่วยงานเกี่ยวกับเรื่องของเยาวชนวัยรุ่น ศาสนา สังคม ตลอดจนการเริ่มความเข้าใจในเรื่องของการขัดข้องคลุคล่า ความเร็วและทัศนคติโลกาภิวัตน์

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ก. ความมุ่งหมายทั่วไป

การวิจัยนี้ปัจจุบันมุ่งหมายที่จะเปรียบเทียบกับความเชื่อ และทัศนคติต่อพุทธศาสนา ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ. ๑-๓) ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มารู้ค่าเห็นความเชื่อและทัศนคติต่อพุทธศาสนาว่าเป็นเรื่องสำคัญ (กลุ่ม ก.) กับ กลุ่มนักเรียนที่มารู้ค่าเห็นความเชื่อและทัศนคติต่อพุทธศาสนาว่าเป็นเรื่องไม่สำคัญ (กลุ่ม ข.)

ข. ความมุ่งหมายเฉพาะ คือ.-

๑. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อต่อพุทธศาสนาของนักเรียน ระหว่าง กลุ่ม ก. กับ กลุ่ม ข. โดยแบ่งเปรียบเทียบเป็นกลุ่มย่อย ๔ กลุ่ม คือ

- ๑.๑ กลุ่ม ก. (ชาย) กับ กลุ่ม ข. (ชาย)
- ๑.๒ กลุ่ม ก. (หญิง) กับ กลุ่ม ข. (หญิง)
- ๑.๓ กลุ่ม ก. (ชาย) กับ กลุ่ม ก. (หญิง)
- ๑.๔ กลุ่ม ข. (ชาย) กับ กลุ่ม ข. (หญิง)

๒. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อพุทธศาสนาของนักเรียน ระหว่าง กลุ่ม ก. กับ กลุ่ม ข. โดยแบ่งเปรียบเทียบเป็นกลุ่มย่อย ๔ กลุ่ม เช่นเดียวกับในข้อ ๑

๓. เพื่อหาความสัมพันธ์ของนักเรียน ระหว่าง นักเรียนชาย กับ มารดาของนักเรียน เกี่ยวกับทัศนคติต่อพุทธศาสนา คือ.-

- ๓.๑ มารดา กับ กลุ่ม ก. (ชาย)
- ๓.๒ มารดา กับ กลุ่ม ข. (ชาย)
- ๓.๓ มารดา กับ กลุ่ม ก. (หญิง)
- ๓.๔ มารดา กับ กลุ่ม ข. (หญิง)

๔. เพื่อศึกษาลักษณะสัมพันธ์ของคำถามต่าง ๆ แต่ละข้อเกี่ยวกับทัศนคติต่อพุทธศาสนา จำนวน ๔๔ ข้อ ระหว่าง มารดาภักดิ์นักเรียน ทั้งกลุ่ม ก. และกลุ่ม ข. และแยกเพศด้วย

๕. เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างของข้อคำถามต่าง ๆ จำนวน ๔๔ ข้อ เกี่ยวกับ " ทัศนคติต่อพุทธศาสนา " ของนักเรียน ระหว่าง กลุ่ม ก. กับกลุ่ม ข. และแยกเพศด้วย

๖. เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างของข้อคำถามต่าง ๆ จำนวน ๔๔ ข้อ เกี่ยวกับ " ความเชื่อต่อพุทธศาสนา " ของนักเรียน ระหว่าง กลุ่ม ก. กับ กลุ่ม ข. และแยกเพศด้วย

สมมุติฐานของการวิจัย (Hypothesis)

นักเรียนเห็นมารดาเห็นความเชื่อและทัศนคติต่อพุทธศาสนาว่า เป็นเรื่องสำคัญ (กลุ่ม ก.) ย่อมมีทัศนคติต่อความเชื่อที่ต่อพุทธศาสนามากกว่า นักเรียนที่มารดาเห็นความเชื่อและทัศนคติต่อพุทธศาสนาว่า เป็นเรื่องไม่สำคัญ (กลุ่ม ข.)

ตัวแปร (Variables)

๑. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความเชื่อและทัศนคติต่อพุทธศาสนาของมารดา
๒. ตัวแปรไม่อิสระ ได้แก่ ความเชื่อและทัศนคติต่อพุทธศาสนาของนักเรียน

ตัวแปรที่ไม่ได้ควบคุม (Uncontrol variables)

๑. อาชีพของบิดามารดา หรือมารดา
๒. ฐานะทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับรายได้ของครอบครัว
๓. พื้นฐานความเชื่อทางศาสนาของบิดามารดา หรือของมารดา
๔. ความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียน

ความเชื่อบุคคล (Basic Assumption)

ผู้วิจัยถือว่า

๑. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ทั้ง ๓ ชุดนี้ สามารถวัดความเชื่อและทัศนคติของผู้ขออาสาสมัครของนักเรียน และมารดาของนักเรียนได้
๒. กลุ่มนักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยถือว่า สามารถเป็นตัวแทนของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ. ๑-๓) ได้
๓. ทัศนคติหรือความนึกเห็นของบุคคลในค่านี "เห็นด้วย" หรือ "ไม่เห็นด้วย" เป็นสิ่งที่วัดได้

ขอบเขตของการวิจัย

๑. นักเรียนที่เป็นตัวอย่างนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ. ๑-๓) ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๑ ของโรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ สังกัดกรมวิสามัญศึกษา ในเขตจังหวัดพระนคร-ธนบุรี และต้องเป็นผู้ที่มีอายุอยู่ระหว่าง ๑๒-๑๘ ปี

๒. นักเรียนที่เป็นตัวอย่างจะต้องเป็นผู้ที่อยู่กับมารดาบิดา หรือมารดา และอยู่ประจำจะเป็นในพหุภักดิ์ แต่ทั้งนี้ นักเรียนที่เป็นตัวอย่างจะต้องเป็นผู้ที่อยู่กับมารดาเท่านั้น (ในกรณีที่ไม่มีคามารดาแยกกันอยู่ หรือบิดาถึงแก่กรรม)

๓. มารดาของนักเรียนที่เป็นตัวอย่างจะต้องมีการศึกษาจบชั้นประถมศึกษา ๔ (อ่านออกเขียนได้) ขึ้นไป และต้องมีอายุอยู่ระหว่าง ๓๐-๕๕ ปี

๔. ในการวัดความเชื่อ, ทัศนคติ หรือความนึกเห็นของมารดาและนักเรียนนั้น ใช้แบบสอบถามความนึกเห็นเกี่ยวกับความเชื่อและทัศนคติต่อพุทธศาสนา ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง และพร้อมกันนี้ได้วิเคราะห์หาอำนาจจำแนกของค่าถามแต่ละข้อของแบบสอบถามสำหรับนักเรียน (๓ ชุด) ด้วย

คำจำกัดความ

“นักเรียน หมายถึงนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ. ๑-๓) ของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ในเขตจังหวัดพระนคร-ธนบุรี และต้องเป็นผู้ที่มีอายุอยู่ในระหว่าง ๑๒-๑๕ ปี

“กลุ่ม ก.” หมายถึง นักเรียนที่มารดาเห็นความเชื่อและทัศนคติของพุทธศาสนา เป็นเรื่องสำคัญ

“กลุ่ม ข.” หมายถึง นักเรียนที่มารดาเห็นความเชื่อและทัศนคติของพุทธศาสนา เป็นเรื่องไม่สำคัญ

“ความเชื่อต่อพุทธศาสนา” หมายถึง ความที่มีรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ ความคิดคำนึง (ศรัทธา) และสติปัญญาของมนุษย์ ซึ่งในคำนี้เกี่ยวข้องกับสิ่งต่อไปนี้ คือ ศึกษาระดับมาตรฐานของ ความประพฤติที่ถูกต้อง ความรู้เรื่องความสิ้นละความริ้ว กรรมสิทธิ์ของกรรม กรรมเก่า กรรมปัจจุบัน นิพพาน ชาตินี้ชาติหน้า ระลึกชาติ ความเห็นด้านจริยกรรมทางด้านสิ่งสมของ พระพุทธเจ้า (แบบจำลอง-อธิบาย) การอุปสมบท (การบวช) การเวียนเทียน การสวดมนต์ การทำบุญกุศลและงานบุญอุทิศมาศร

“ทัศนคติต่อพุทธศาสนา” หมายถึง ทัศนคติต่อพุทธศาสนาด้วยเจตน์ หรือเห็นด้วย หรือไม่ชอบ (Positive attitude) และทัศนคติต่อพุทธศาสนาถ้าไม่เห็นด้วย หรือ ฝ่ายลบ (Negative Attitude)

“ทัศนคติต่อพุทธศาสนาทางบ้านดี” หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึกที่ดี และ เห็นด้วยต่อพุทธศาสนาในคำนี้เกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้ -

*ก่อให้เกิดความสงบในส่วนตัวของจิตใจมนุษย์, คำสอนเป็นคำสั่งสอนที่ลบล้างกรรม ที่ดีที่สุก สร้างสรรค์ ความรัก ความเมตตา ช่วยให้จิตใจว่างและเมื่อตายจะได้ออกไปสู่สุคติ ช่วยให้ เกิดความอบอุ่นใจพ้นจากความว่างเปล่า และโศกเศร้า เป็นเครื่องหมายที่หัวใจมนุษย์ที่มี

ค่าสูงสุด ด้วยแก่วิทยาและกัมถรรวณระววยใจของมนุษย์, ชอแมกไซไ้ชีวิตมีคความหมาย และอิมายจุบงหมายแห่งการมีชีวิตของเขา, ด้วยแกไขความยุ่งเหยิงของสังคมไ้ และหยุดยั้งความเป็นลัทธิของบุคคลองไ้ คองเขาใจและเช็ดกดีดคหุทธศาสาชวยไ้คนมีใจยับและสร้างสมลุมธรรมาณูสมเรด, ชวยไ้คนมีความพะเยอพะยานที่จจะมีรับรู้งองเอง, กอไ้เกิดความสุขสงออย่างแท้จริง การค้ำเป็นชีวิตมีหลักการทางพุทธศาสนามไ้ได้รับความนิยมบดงเป็นแห่งน้าไปสู่ความร่าระง, ทำให้ล้นถ่ความถุกถอง ความจริง ความยุติธรรมและความดี, กนเรากวรจะไ้กักขายและคนควาหาความจริงของหลักการทางพุทธศาสนา เพื่อเก่ายไ้ในการค้ำเป็นชีวิต

"สี่สบทคิตอหุทธศาสนามไ้ค" หมายถึง ความถึกเข็น ความรู้สึกไ้ไม้ และไม้เห็นควขคหุทธศาสนามไ้ถ่านเกียวกัยสิ่งคดไปไ้ คีอ.-

พุทธศาสนาไม้จ่าเป็นสำหรับผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง ไม้จ่าเป็นสำหรับผู้ที่มีความร่ารับในชีวิต คีอ.ยังถึกกับวิชาศาสตร์ และเหตุผล ความเชื่อในศาสนาเกิดจากคองงองของค เป็นยารักษาใจเว้าไ้ เป็นยาระงับระสาท เป็นสิ่งคักคี่สิทธ์, มีคองงองนงายและคักงองใจไ้คองงองไ้คองงองคองงอง เป็นมรดกที่คดคดมาจากมรรคหุทธสมัยโบราณ เป็นสิ่งคร่าคร่าค้ำค้ำเหมาะสมกับคนสูงอายไ้เหมาะกับคนหนุ่มสาว, เกิดจากภางมายา, เป็นยาเสพไ้ลัทธิไ้ให้โตช ทำให้คนไ้พะเยอพะยานและปลอดยคักความคมาย, เป็นกควิธีไ้ระแสงค้ำประโยชน์สำหรับคนชั้นปกครอง และไม้เป็นประโยชน์คคคนธรรมคาสาณัฎ ทำให้คนคดแฉ และเป็นสิ่งกักควางควายะจริฐถ่านน้าของมคคค

การวิจัยชิ้นนี้เกี่ยวข้องกับ

การวิจัยในประเทศไทย

พ.ศ. ๒๕๐๑ วิทยุ ศรีหงส์ ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่องทัศนคติและความสนใจของนักเรียนที่มีต่อพระพุทธศาสนา โดยผู้วิจัยเชื่อว่า การขาดความสนใจ และมีทัศนคติไม่ดีต่อพระพุทธศาสนาเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาเยาวชนผู้วิจัย ได้ส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ ๑-๓ จำนวน ๑,๐๕๐ คน จากโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดพระนคร เพื่อทราบความสนใจของนักเรียนเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ทัศนคติความสนใจต่อการปฏิบัติธรรมะต่อประเพณีทางศาสนา จากพระสงฆ์ ผลของการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาเห็นความจำเป็นในการศึกษาศาสนา และมีศรัทธามีจำนวน ๘๘% ของนักเรียนมีจำนวนถึง ๘๘% ต่างจากคะแนนเฉลี่ย มีอีกกลุ่มหนึ่งไม่ชอบความประเสริฐของพระสงฆ์ ร้อยละ ๔๕.๓ ให้เหตุผลว่า พระรัตนตรัยทำให้คนเป็นคนดี มีค่าเป็นธรรมะที่นักเรียนรู้จักมากที่สุด นอกจากนี้ นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่าควรจะมีเจตน์ และทำบุญ

พ.ศ. ๒๕๐๔ สุภา ชรรณมิตร ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการอบรมพุทธศาสนาและศีลธรรมทางบ้าน ผู้วิจัยได้เลือกประชากร โดยเลือกแบบสอบถามไปยังนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑, ๒ และ ๓ จำนวน ๑,๐๕๐ คน จากโรงเรียนรัฐบาล ๕ แห่ง (โรงเรียนชาย ๒ แห่ง และโรงเรียนหญิง ๓ แห่ง) ในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี และสัมภาษณ์ผู้ปกครองของ

วิทยุ ศรีหงส์ ทัศนคติและความสนใจของนักเรียนต่อพระพุทธศาสนา
วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๐๑

สุภา ชรรณมิตร การอบรมพุทธศาสนา และศีลธรรมทางบ้าน วิทยานิพนธ์
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๐๔

นักเขียนที่ได้ออกแบบสถาปัตยกรรม จำนวนผู้ปกครองของ ๑๐๐ คน ผลของการวิจัยพบสรุปได้ดังนี้
 ที่ทางบ้านพ่อแม่ให้นักเรียนมีเพื่อนที่เรียนหลายลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ความกตัญญูต่อครู
 ใจดีมีระเบียบ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มีความพยายามอยู่ในแบบมีความสำเร็จที่นั้น ใจดีใจ
 เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และให้เด็กถือศีลห้า เกี่ยวกับการศึกษาปฏิบัติศาสนกิจที่บ้านนักเรียน
 คือนักทำบุญก็มากมามีจำนวนสูงสุด ผลของการศึกษาผู้ปกครอง ปรากฏว่า ผู้ปกครอง
 ส่วนมากให้มีความพยายามเอาศาสนา วิริยะ พยายามเพียร รวดจงมาให้อือศีลห้า ให้มีกวาง
 ใจดีกับสุจริต ใจดีใจเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จนเป็นที่รักของชน ทำดีได้ดี ทำชั่วได้
 ชั่ว และเกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้ปกครองเอง เมื่อเด็กทำผิดนั้นพบสรุปได้ว่า ถ้าหาก
 เกี่ยวกับการศึกษาแล้วแล้วเวลากลับโรงเรียนก็ให้เด็กถือศีลห้า ตั้งสัจจะกล่าว คำว่า และคาถาไทย และ
 ลงโทษด้วยการเปลี่ยนที่ ถ้าทำผิดเกี่ยวกับการแสดงกิริยาจาโมสุภาพ หรือพูด ผู้ปกครอง
 ใช้วิธีสอนโละโทษ ฝึกความมากที่สุด

พ.ศ. ๒๕๐๓ สุมาลี สุทธิปรีชา โค้วหาวิทยาลัยเนชั่น เรื่องการอบรม
 พระพุทธศาสนาและศีลธรรมทางบ้าน ผู้วิจัยได้เลือกตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยม ๔, ๕
 และ ๖ เป็นจำนวน ๕๑๔ คน จากโรงเรียนรัฐบาล ๕ แห่ง ในจังหวัดพระนคร และ
 สัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนด้วย ผู้วิจัยเชื่อว่าทางบ้านได้เอาใจใส่อบรม สั่งสอนเด็กใน
 ปกครองให้เข้าถึงพระพุทธศาสนาอยู่เสมอ และให้เด็กยึดถือศีลธรรมต่าง ๆ ร้อยละ ๘๐ สำหรับ
 ในด้านศีลปฏิบัติและกายสนใจในพระพุทธรูปศาสนา และศีลธรรมเห็นว่า ผู้ปกครองควรจะมี
 ปรารถนาเองให้เป็นผู้ปฏิบัติที่ดี และสนใจในพระพุทธศาสนาเช่นเดียวกัน

๖
 สุมาลี สุทธิปรีชา การอบรมพระพุทธศาสนา และศีลธรรมทางบ้าน วิทยาลัย
 เนชั่น คณะครูศาสนา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๐๓

พ.ศ. ๒๕๐๓ ราชินี ทองสวัสดิ์^๕ ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการอบรมศีลธรรม และพุทธศาสนาในโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในทัศนคติของครู ผู้วิจัยได้เลือกตัวอย่าง ประชากร โดยสำรวจเฉพาะโรงเรียนชั้นนำทั้งชายและหญิง ทำการสัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่ ๔ นาย และครูผู้สอนวิชาศีลธรรม และพุทธศาสนาในชั้นมัธยม ๑, ๒ และ ๓ รวม ๑๔ ท่าน เพื่อต้องการทราบว่า ทัศนคติของอาจารย์ใหญ่และครูสอนศีลธรรม และผลปรากฏว่า การอบรมศีลธรรมและพุทธศาสนา ควรเริ่มการอบรมในเด็กขณะที่เด็กเข้าเรียนในชั้นเล็ก เพราะที่อยู่ในโรงเรียนเป็นเวลานาน โรงเรียนควรมีวิธีอบรมที่ดี เหมาะแก่เด็ก และควร จะได้มีวิธีอบรมและสั่งสอนที่จะทำให้เด็กประพฤติตามได้

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ สุภัทรา สุภัทรนันท์^๖ ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่องทัศนคติ และความสนใจของนักเรียนที่มีต่อพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างจากนิสิตจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย และนักศึกษาระดับศาสตร จำนวน ๑,๐๐๗ คน ผลปรากฏว่า นิสิตส่วนใหญ่มี ทัศนคติที่ดีต่อพระรัตนตรัย นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนักศึกษาระดับศาสตร เห็นว่า ผลของการมีศีลธรรมะ นี้ จะทำให้ความชั่วน้อยลง นักศึกษาของทั้งสองมหาวิทยาลัยมีความ เข้าใจถูกต้องต่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และยึดมั่นในพระรัตนตรัย นิสิตนักศึกษา ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติศาสนกิจ และปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า แต่ ไม่เคร่งครัด และมีความคิดว่าคนที่เคร่งศาสนาใจธรรมะแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน

.....
.....

ราชินี ทองสวัสดิ์ การอบรมศีลธรรมและพุทธศาสนาในโรงเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในทัศนคติของครู วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๐๓

สุภัทรา สุภัทรนันท์ ทัศนคติและความสนใจของนักเรียนที่มีต่อพระพุทธรูปศาสนา วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๐๕

พ.ศ. ๒๕๑๖ นพพร อภุชยัสนันท์ ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่องความสนใจ และทัศนคติของเยาวชนนิกายพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างประชากรในชั้นมัธยมปีที่ ๕ และ ๘ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากโรงเรียนรัฐบาลทั้งชายและหญิง อย่างละ ๕ แห่ง จำนวนตัวอย่างที่ไ้วิจัยสิ้น ๒๖๐ คน ผลของการวิจัยพบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มิได้สนใจ และมีความสนใจพระพุทธศาสนาดี มีความเข้าใจพระรัตนตรัยอย่างถูกต้อง ปฏิบัติตามธรรมะ ของพระพุทธเจ้า เยาวชนส่วนมากปฏิบัติศาสนกิจอยู่เสมอ และไปร่วมประเพณีในวันสำคัญ ทางศาสนา เยาวชนส่วนน้อยที่มีทัศนคติไม่ดีต่อพระพุทธศาสนา และเห็นว่าพระพุทธศาสนา เป็นสิ่งไม่จำเป็นในชีวิตประจำวัน

พ.ศ. ๒๕๐๘ ผู้สื โยอินทวี ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่องการสำรวจ การเข้าใจในเอกลักษณ์ที่สำคัญของพุทธศาสนาของนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ ๕ สายอาชีพ ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ของโรงเรียนเตรียมการ พระนคร พิษณุโลก ๒ แห่ง และพิจารณารั้งตรงจิต (รวม ๓ แห่ง) จำนวนประชากร ๓๖๐ คน ผลปรากฏว่า นักเรียนมีความเข้าใจในเอกลักษณ์ที่สำคัญของพุทธศาสนา เช่น จินต วิสัจจะ นิวิโลกัตถะ และศีลธรรมที่กักตบระโยชน์ ฯลฯ คำว่าทัศนคติมักเรียนส่วนมากมีวิธีที่ถูกต้อง ศาสนา ทั้งเห็นว่าคนเราควรจะต้องมีศาสนา นักเรียนส่วนมากมีความเข้าใจเรื่องพุทธศาสนาเป็นอย่างดี และควรที่จะเรียนพุทธศาสนาให้โดยสิ้น นักเรียนจะต้องรู้จักค่าความ รู้ที่เรียนมาได้ประโยชน์จริง ๆ และนักเรียนส่วนมากได้เข้าใจความรู้อันมีคุณค่าเรียนมา ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

นพพร อภุชยัสนันท์ ความสนใจและทัศนคติของเยาวชนนิกายพุทธศาสนา,
วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๑๖

ผู้สื โยอินทวี การสำรวจความเข้าใจในเอกลักษณ์ที่สำคัญของพุทธศาสนา
ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๕ สายอาชีพ, วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๐๘

พ.ศ. ๒๕๐๘ ^{๑๑} พัทธนา ชูเชื้อ ได้ทำวิทยานิพนธ์การอบรมพุทธศาสนาและความ
 ความคิดของเด็กวัยรุ่นที่มีต่อพุทธศาสนา ในโรงเรียนวันอาทิตย์ จังหวัดพระนคร ผู้วิจัยได้
 สุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียน จำนวน ๘๒๑ คน และพระอาจารย์ จำนวน ๓๕ องค์
 เป็นบุคคลแบบสอบถาม ๒ ชุด ชุดหนึ่งสำหรับพระอาจารย์ผู้สอน และอีกชุดหนึ่งสำหรับนักเรียน
 ผลปรากฏว่า นักเรียนส่วนมากมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และมีความคิด
 รวมยอดดีต่อของลัทธิพุทธศาสนา แต่มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน
 พุทธศาสนาวันอาทิตย์ อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนมาเรียนไม่สม่ำเสมอหรือขาดเรียนบ่อยครั้ง
 และพระอาจารย์ผู้สอนไม่ได้ใช้วิธีการที่เหมาะสม เป็นเหตุให้นักเรียนไม่สนใจศรัทธา และทำ
 ให้โรงเรียนขาดเข้าใจพระศาสนาได้ถูกต้อง

พ.ศ. ๒๕๐๘ ^{๑๒} จันทวย วิมลสิน ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่องความสนใจและ
 ทัศนคติต่อพุทธศาสนาของเด็กวัยรุ่นในจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างประชากรในวัน
 อาทิตย์ที่อายุ ๑๕ และ ๑๖ ปี จำนวน ๓๑๖ คน จากโรงเรียน ๓ แห่ง ผลของการวิจัย
 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อพุทธศาสนา และประเพณีอันดีงามมาจากศาสนา
 ช่วยในด้านความสนใจในการปฏิบัติศาสนกิจธรรมดา และในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ
 พุทธศาสนา เด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่นำธรรมะต่าง ๆ มาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน สำหรับความคิด
 รวมยอดของนักเรียนที่มีต่อพุทธศาสนา นั้น ส่วนใหญ่มีความรวมยอดถูกต้อง

^{๑๑} พัทธนา ชูเชื้อ, การอบรมพุทธศาสนา และความคิดของเด็กวัยรุ่นที่มีต่อ
พุทธศาสนาในโรงเรียนวันอาทิตย์ จังหวัดพระนคร วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๘

^{๑๒} จันทวย วิมลสิน, ความสนใจและทัศนคติต่อพุทธศาสนาของเด็กวัยรุ่น
จังหวัดนครพนม, วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๐๘

การวิจัยในต่างประเทศ

ในปี ค.ศ. 1944 Raymond G. Kuhlén and Martha Arnold^{10๑๓} ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อศาสนาของเด็กวัยรุ่น โดยสุ่มประชากร จำนวน 250 คน ซึ่งเป็นนักเรียน Grade 6, 9, และ 12 ใน public school แห่งหนึ่งจากผลของการสำรวจปรากฏว่าเด็ก Grade 6, 9 และ 12 มีจำนวนถึง 33%, 47% และ 60% ตามลำดับไม่ชอบบริการของวัด เด็ก Grade 6, 9 และ 12 มีจำนวนถึง 42%, 50% และ 57% ตามลำดับมีความข้องใจเกี่ยวกับวิทยากรและศาสนา และมีเด็กที่ไม่ยอมไปวัดทั้ง Grade 6, 9 และ 12 มีจำนวนเท่ากัน คือ 67%

ค.ศ. 1960 Larry Allen Gardner,^{10๑๔} THD. Boston University School of Theology ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง Certain Religious Attitudes and Beliefs of Student in a Lutheran College with References to Their Value Structures and Personal Variables โดยผู้วิจัยต้องการทราบถึงทัศนคติและความเชื่อที่มีต่อศาสนาว่าเป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับตัวบุคคลอย่างไร ตลอดจนเปรียบเทียบความเชื่อ ทัศนคติและคุณค่าในทางศาสนา ระหว่างนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยโคลัมเบียและสถาบันไปยัง Capital University และตั้งระดับความเชื่อมั่นไว้ที่ 0.5 ผลของการวิจัยปรากฏว่า

1. หลักศูนรวกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา อาชีพของบิดามารคามีอิทธิพลต่อทัศนคติและความเชื่อในทางศาสนาของนักศึกษา
2. ส่วนใหญ่ของนักศึกษามองเห็นคุณค่าของศาสนา และมีทัศนคติที่ดีต่อศาสนา

^{10๑๓} Raymond G. Kuhlén and Martha Arnold "Age differences in Religious Beliefs and Problem during Adolescence" Journal of Genetic Psychology, Vol. 66, A.A. 1964, pp. 291-300

^{10๑๔} Larry Allen Gardner, THD "Certain Religious Attitudes and Beliefs of Student in a Lutheran College with References to Their Value Structures and Personal Variables, Volume XXI.

3. ไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศหญิงและเพศชาย เกี่ยวกับทัศนคติที่คัดค้าน

ศาสนา

4. นักศึกษารวมใหญ่มีความเชื่อในศาสนา ซึ่งเป็นความเชื่อที่มั่นคงถาวร

มา

5. ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความถนัดทางด้านวิชาการ และทัศนคติทางด้าน

ศาสนาเลย

ใน ค.ศ. 1966 ศาสตราจารย์ Fernando M. Basabe แห่ง มหาวิทยาลัย Sophia ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยคาทอลิกแห่งหนึ่งในโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น ได้สำรวจทัศนคติของเด็กหนุ่มสาวญี่ปุ่น ที่มีต่อศาสนาตัวอย่างประชากร คือ นิสิตชายปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัย 44 แห่ง จำนวน 6,180 คน เป็นนิสิตหญิง 1,002 คน นิสิตชาย 5,178 คน ในจำนวนนี้นิสิตที่มีความเชื่อในศาสนาประมาณ 8% เท่านั้น ศาสนาที่เขาับถือได้แก่ คาทอลิก โปรเตสแตนต์ พุทธศาสนา และชินโต ผลที่ได้จากการสำรวจ คือ

1. นิสิตประมาณ 70% เห็นว่าศาสนาเป็นสิ่งที่เข้าใจด้วยตัวเอง และเป็นสิ่งที่มีความหมายสำคัญ เป็นสิ่งที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น เพื่อสนองความต้องการทางใจ และทำให้เกิดความสุข ช่วยบรรเทาทุกข์ นิสิตประมาณ 60% เห็นว่า ศาสนาไม่ใช่ว่าจำเป็นสำหรับผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ศาสนาเหมาะสำหรับผู้ที่ยึดมั่น ไม่มีความทะเยอทะยาน ต้องการที่สิ่ง พวกไม่มองศาสนาในแง่ความจริง (truth) และในแง่ของสิ่งที่มีอยู่ อยากรู้ก็ตามมี นิสิตประมาณ 55-65% มีมตองคุณค่าของศาสนา: จริงจัง ว่าเป็นสิ่งที่นำความสงบมาสู่ส่วนลึกของจิตใจและให้ความสุข ความมั่นใจในยามทุกข์ พวกที่ยอมรับศาสนาก็มองศาสนาในแง่ที่เข้าใจความอัศจรรย์ และในระดัยที่สขรรรมจรรยา

2. นิสิตหญิงมีทัศนคติเห็นด้วยกับศาสนา มากกว่านิสิตชายประมาณ 10-15%

001961